

pokazala, da ne zna biti le v šoli na svojem mestu, ampak da je ni strah tudi javno nastopati. Gotovo pa je, da je prireditelje stalo veliko truda, preden so mogli svoje mlade igralce v nastopanju toliko osiguriti. Tudi vse vloge odraslih so bile v tako srečnih rokah, da bi človek ne verjel, da so to le diletantje, ampak da so igralci iz poklica. Tov. K. Humku pa gre še posebej veliko priznanje na njegovem slikarskem talentu, zakaj kulise, ki jih je on za krški šolski oder sam brezplačno naslikal, kažejo ne le njegove velike poizrtvovalnosti, ampak tudi njegovo izredno spretnost, združeno z naravno obdarjenostjo. Igre sama pa zasluži v polni meri ime ljudske igre; videlo se je, kako globoko je učinkovala na gledalce, in ko je občinstvo odhajalo, je drug drugemu podarjal: „To je igra, takih bi morali igrati še več“. V tej ljudski sodbi naj ima tudi pisatelj oceno svoje izvrstne igre. Krško učiteljsvo pa je z uprizoritvijo te igre pokazalo, da umeva v polni meri svojo vzgojno nalogo, ki ji bo tudi v bodoče ostalo gotovo zvesto. Da je pa ta igra prišla do vpriporitve in da se je tudi tako častno izvršila, gre v prvi vrsti hvala strokovnemu učitelju tov. M. Hočevanju, ki je dal prvo iniciativo k uprizoritvi in je bil tudi režiser. (O tej priredbi smo dobili še drugo poročilo, ki ga objavimo prihodnjik. Uredn.)

Politiški pregled.

* **Med socialnimi demokrati in kršč. socialci** je prišlo do hudih spopadov na nekem zborovanju, ki so ga sklicali socialni demokrati na Dunaju, da protestujejo proti discipliniranju treh dunajskih učiteljev, pristavev „Svobodne šole“. Kršč. socialci so bili potisnjeni ven iz dvorane.

* **Župnik Hlinka na svobodi.** Iz Szegedina poročajo: Slovaškega župnika Hlinka so dne 24. pret. mes. izpustili iz tukajšnjega zapora. Hlinka je bil svoječasno obsojen zaradi „hujškanja“ proti madjarski narodnosti in državni oblasti na dveletno ječo.

* **Prusi proti Poljakom.** Levovski „Dziennik Polski“ poroča, da hoče kancelar Bethmann-Hollweg vložiti v pruskem deželnem zboru zakonski načrt, s katerim namerava omejiti in uničiti delovanje poljskih parcelacijskih bank na Poznanjskem. Pravični Nemci!

* **Carjev dar.** Sofijska „Večerna pošta“ javlja, da je vzrok potovanju kralja Ferdinanda v Petrograd to, ker se hoče kralj zahvaliti carju za prekrasno darilo, ki ga je car naklonil Bolgarski. Car je baje daroval kraljestvu mornarico, obstoječo iz treh oklopnih križaric najnovejšega sistema, štirih drugih ladij in dveh podmorskih čolnov. To bo prihodnja črnomorska mornarica. V septembru jo bodo prevzeli bolgarski mornarski častniki in vojniki, ki so se izobrazili na Ruskem.

* **Splošna vojna dolžnost na Španskem.** Španski vojni minister je poročevalcu lista „Imparcial“ izjavil, da namerava predložiti v kratkem parlamentu zakonski načrt o splošni vojni dolžnosti. Španska armada se po tem načrtu razdeli v devet armadnih zborov z 22 divizijami. Dve diviziji bosta nastanjeni v Centi in Melili. Po načrtu bo 300.000 mož pehote in 300.000 mož rezerve. Vojni minister hoče preosnovati tudi topništvo.

Obrambni vestnik.

* **Mera in vaga!** Priliko bomo imeli pokazati, kako pravično vladajo naši klerikali in kako postopajo zoper prestopke proti naprednjaku in klerikalcu. Priliko nam je dal g. katehet Ažman iz Postojne. — Bomo že poročali!

* **Slomškarji so upali!** Tako je v „Slov. Učitelju“ neki „Belan“ zabelil svoje upanje z nezaupnim člančičem „Ne dražiti!“. V tem spisu razklada na dolgo in široko, da klerikalni poslanci učiteljsva ne „farbajo“, temveč le — dražijo. — Ponižni bodite, izsiliti si ne damo ničesar... je rekel dr. Krek v dež. zboru! — Ravnotako dreza z iglo tudi v „Učit. vestniku“ nekdo v klerikalne poslance. Sploh pa razen običajnega zbadanja v „Učit. Tov.“, ki ga redno objeda ta „nepolitičen“ list, obsega od 28 strani ta list komaj 6 strani učiteljskih vesti, drugo pa je vse strogo katehetsko, tako da se res ne izplača z njim polemizirati! Škoda papirja! Pa tudi ni kaj prijeti, ker ni nikjer nič!

* **Janko Nepomuk** na Grabnu v Ljubljani predržno jaše nepodkovanega vranca svoje ošabnosti in domisljivosti. Ob vihrajočem beganju v lastno propast se mu tuintam odkrije skrivni žep, da pokuša na beli dan (za vsak slučaj) „Slov. Narod“, medtem ko je sedanjí njegov oficialni inkvizitorski plašč neokusen mozaik samih „Slovenčevih“ glav. Ali naj mu damo dober svet, naj nikar ne misli, da ni nikjer mesta, kjer bi se razkrehnila taka ponosna glava? Ali pa morda iz nje krmi svojega vranca? Prazen klas!

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Učiteljski vestnik.

O principih organizacij.

Piše Branistan.

III.

Predvsem moramo poudarjati, da se ne bomo opravičevali pred nimi, ki nas nalašč ne bodo hoteli prav razumeti. Dalje pa tudi ne pred nimi, ki ne ločijo stanovske (strokovne) organizacije od politične organizacije in stranke. Potem se ne bomo opravičevali pred nimi, ki ne morejo ločiti stanovnika kot takega v stanovskem delokrogu in v političnem delokrogu, dasi ima eno z drugim precejšnje stike. Ne bomo odgovarjali tudi onim, ki ne pojmi pomena svetovnih naziranj in njih posledic, ker oni ne bodo znali ločiti naprednega načela od konservativnega in se bodo dali preslepiti od taktike, po zunanji obliki posameznih slučajev. Dalje se moramo že sedaj zavarovati pred onimi enostranskimi izobraženci, ki sicer vehementno zagovarjajo svoje stališče, dasi smotrov svojih nasprotnikov ne poznajo, še manj njih načela in so enaki onim babam na trgu, ki verujejo lažnim poročilom časnikov, ker so slučajno tiskana, a si ne upajo sami kritikovati stvari, dasi so bili morebiti pri dogodku sami navzoči in se fakta, ki so jih videli, ne ujemajo s poročilom.

Predvsem, preden določimo naše razmerje organizacije in posameznika kot člana organizacije do političnih strank, naj omenimo, da je ozadje vsemu političnemu boju kulturni boj in nam je presojati politične stranke in organizacije tudi s tega stališča, ker moramo smatrati politične organizacije le kot sredstvo v dosegu kulturnih smotrov.

Po stremljenjih za kulturno dobro se torej ločijo tudi politične stranke v napredne in konservativne, nazadnjaške. Svetovni nazor je ono temeljno načelo, ki odločuje stranki smer, v kateri se giblje in v prid kateremu ravna svoje korake.

Poleg političnih strank se pa bore za isto tudi posamezne socialne skupine, stanovni, ki se tudi bore za kulturne smotre in posebno za oni del kulturnega vprašanja, ki pripada njih stroki in delu. Taki socialni skupini je prištevati tudi naše učiteljske organizacije, ki se v prvi vrsti bore za šolstvo in stan ter v njega stik in področje spadajoča vprašanja. Bore se strogo za kulturne smotre in izkušajo se s šolstvom približati onim velikim kulturnim vprašanjem, izkušajo s pomočjo organizacij udeležiti in dokončati boj svetovnih naziranj in mu dati jasnejše smeri. Te organizacije pa nimajo s političnimi strankami nikakega stika ali kompromisa in jim tudi niso podrejene. Popolnoma napačno je torej mnenje, da se smatra pripadnika napredne učiteljske organizacije tudi pripadnikom napredne (liberalne) politične stranke.

Napredna učiteljska organizacija sme pač zahtevati od svojih članov, da zastopajo napredno načelo, a nikakor ne na ta način, da vstopijo v narodno-napredno stranko, ker dasi se tudi ona bori za napredno, kulturno dobro načelo, vendar posameznika ne more nihče siliti, da bi pripoznal tudi druge nje principe in načela, s katerimi se morebiti ne strinja. Napredno načelo pa mora pospeševati na ta način, da v organizaciji in izven nje deluje na to, da se urejuje šolstvo tako, kakor to zahteva moderni svetovni nazor in kakor to prija napredovanju kulture.

Toliko pa lahko zahteva organizacija od svojih članov, da se ne pridružijo onim političnim strankam, ki so v bistvu proti kulturi (dasi s svojo taktiko izkušajo to previdno skrivati), ker taka politična stranka v bistvu tudi ni za napredno šolstvo, in so tisti tovariši, ki to store, škodljivi za lastnega stanu in šolstva. Svobodno je pa vsakemu po edincu, da se v privatnem življenju pridruži katerikoli napredni politični stranki, ki zastopa prave koristi šolstva in našega stanu.

Za organizacijo samo in nje člane kot take pa zahtevamo popolno emancipacijo od političnih strank, in se je z njimi le tedaj celokupno združiti od slučajja do slučajja, če gre za kako nujno korist šolstva ali pa stanu samega. — Nikakor torej ni grehov posameznih političnih strank zavračati na celokupni stan in organizacijo, čeprav je bilo tudi učiteljsvo sodeložno pri dotični stvari, ker ono ni bilo pooblašeno in ni sodelovalo pri politični stranki kot zastopstvo stanu ali organizacije, temveč kot zaseben član človeške družbe, ki hoče biti deležen svojih političnih pravic, ne oziraje se — kateremu stanu pripada.

V napredni učiteljski organizaciji so torej lahko združeni člani raznih naprednih političnih strank in nam je nazor, da se pristeva le liberalna stranka naprednim, popolnoma zavreči, ker ima učiteljsvo z ozirom na delokrog in stan morebiti v drugih strankah več točk in načel, ki so njemu po prepričanju parvilnejši in prikladnejši z ozirom na delokrog in stan. Tako n. pr. ima socialno-demokratska stranka to prednost, da je demokratska in pripoznava demokratsko načelo, ki je učitelju že zaradi njegovega delokroga neobhodno potrebno in ga ima uveljavljati tudi v šolstvu tako, da izkuša nuditi vsem slojem enako duševno nabrazbo in ne dela nobene razlike. V kulturnem

boju nastopa veliko odločnejši in ni toli indiferentna, ker ji je tudi hratu boj dvojen, namreč kulturn in protiaristokratski. Večina učiteljsva živi med demokratskimi sloji in nikakor ne more prezreti onega gojenja aristokratizma in separatizma, ki ga goje liberalne stranke z ozirom na meščanstvo in mestno aristokracijo. Gotovo pa je, da mora učiteljsvo zastopati strogo narodnostne interese, in to tudi v šolstvu, in mora v tem oziru stati odločno na narodno-radikalnem stališču. Če torej posnamemo, mora biti učiteljsvo v bistvu: napredno, demokratsko in v narodnostnem oziru radikalno, ker se to strinja z interesi šole in kulture. Po teh načelih moramo ocenjevati tudi politične stranke in njih delo.

Strogo v znamenju zgoraj označenih načel se ima učiteljsvo združevati v svojih organizacijah, kjer se pa bori le za koristi šolstva, socialnega stališča stanu in kulture in v katerih je smatrati politično prepričanje in pripadanje političnim strankam za privatno stvar posameznika.

Če vas torej, tovarišice in tovariši, uvajamo v naše organizacije, vas nikakor ne uvajamo v politične stranke, ker namen organizacij je le šola, stan in kultura, ne pa še druge stroke, ki jih pa mora vsebovati vsaka politična stranka.

Zahvala. Mariborski učiteljskišniki, ki so uprizorili 13. m. m. v Ptuj „Divjega lovca“, izrekajo tem potom velenjenim obitelji Kavklerjevi in sploh vsem gospicam sodelovalkam najiskrenejšo in najgorkejšo zahvalo. Istotako se zahvaljujejo slavni ptujski „Posojilnici“ za velikodušen dar — in končno vsem tistim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je prireditelj tako sijajno uspeš.

IV. sestanek za učiteljskišnike in učiteljsvo — je priredilo „Deželno učiteljsko društvo v Ljubljani“ dne 26. februarja t. l. Predaval je tov. Črnačar o temi „Idealizem“. Predavatelj je razvil smer svojih stremljenj in pot, ki si jo je začrtal, pokazal pa tudi zapreke in ovire, ki so se mu stavile pri delovanju na pot in ki so mu uničile vse, kar se mu je zdelo nekoč tako lepo, blesteče in srečno. Izginili so ideali, ker ubijali so mu jih v največjih slučajih oni, v katerih blagor si jih je postavil in ki jim je žrtvoval vse svoje delo in življenje. — Premnogo žalostne resnice in življenjskih prevar je odsevalo iz predavanja, a bilo je vse istina, ker življenje učitelja si je slično kakor kamen kamenu. Žalostno, a resnično in prav je, da zatremo v učiteljsvu vsaj nekaj idealizma, ker v premnogi slučajih nas je ravno idealizem ubijal, je idealizem kriv, da smo hlapci vseh hlapcev... Ves učiteljski stan naj se postavi iz idealnih sfer na realna tla in sigurno bomo dosegli svoje idealne smotre prej nego tako. — Razvila se je prav živahna debata in čuli smo več govorov. Zbor učiteljskišnikov nam je pa zapel mnogo krasnih pesmi. Poleg drugih smo imeli v svoji sredi tudi kolegije, izmed katerih moramo posebej pozdravljati tovarišice učiteljskišnice, ki so nas s svojo navzočnostjo presenetile. Živele!

Kranjske vesti.

— **Dobrotnik C. M. D.** Na Verdu pri Vrhniki je dne 28. pret. m. umrl Karel K o t n i k, tvorničar in posestnik, ki je zapustil vse svoje imetje — približno pol milijona kron — C. M. D. — Slava takemu rodoljubi! — Klerikali se kar vijejo od jeze!

— **Deželni umetniški svet za Kranjsko so ustanovili.** Predsednik je deželni glavar, člani pa: celi dež. odbor, ordinarij, „Slov. Matica“, „Leonova družba“, „Muzejsko društvo“, društvo za kršč. umetnost, mestna občina ljubljanska, dr. Mantuani, vitez Strahl, vitez Guttmannsthal, Zadnikar, grof Pötenek, Stejska, baron Schweigel. — Ali vidite barvo?

— **Društvo za preiskovanje podzemeljskih jam** bo v kratkem ustanovljeno v Ljubljani.

— **Iz deželnega šolskega sveta.** Imenovani so: Fran Starman za Kutežev; Ana Bantan za Mehovo; Terezija Ravhekar za Vavtovo; Leopold Mar za Grosuplje; Fran Silvester (nadučitelj) za St. Lovrenco; Adela Golob za Horjul; Jerica Zemljan za Vič; Marija Blahna (nadučiteljica) za Ribnico; Ana Šiška za Ribnico; Ana Fajdiga za Ježico. — Pritožba „katoliškega slovenskega izobraževalnega društva“ v Hinjah, ker se mu niso dovolile gledališke predstave v šoli, se zavrne. — Šola v Igavasi se razširi na štirirazrednico. — Na učni minister je arogantno okrcal deželni šolski svet, ker v zadnji seji ni hotel predlagati namestnika za prof. Pavlina. Dr. Šustersič in dr. Tavčar ugovarjata ter naglašata, da slovenski člani v deželnem šolskem svetu ne bodo še nadalje podpirali nekane ministrstva, ki meri z dvojno mero. Nato je bil predlog referanta zopet odklonjen.

— **Kranjski deželni odbor** priredi letos gospodinjski tečaj za učitelje v Ljubljani.

— **Ruski korespondent v Ljubljani.** Poročajo, da se nastani sredi marca stalno v Ljubljani poseben dopisnik ruskih listov, posebe lista „Russkoje Slovo“, za ves slovanski jug.

— **Umrl** je v St. Vidu na Dolenjskem nadučitelj tov. K r e m ž a r. R. i. p.!

— **Na Grnu pri Novem mestu** je na tamošnje kmetijsko šolo imenovan provizorični učitelj Ivan R a t a j.

— **Gospodinjstvo šola na Vrhniki** otvorijo dne 1. aprila t. l.

— **Koncert „Glasbene Matice“ v Ljubljani** se vrši 9. t. m. Na vzporedu so same domače skladbe.

— **Umrla** je dne 21. pret. m. blaga gospa Neža Pavčičeva, soproga kostanjeviškega nadučitelja. Zaljubljeni rodovini iskreno sožalje!

— **Iz ljudskošolske službe.** Namesto obojele učiteljice Eme Pečetove pride v Selce za supletinjo bivša provizorična učiteljica Terezija Rantova.

Štajerske vesti.

— **Nemci besne.** Na učiteljsku v Mariboru je imenovan za profesorja risanja okrajni šolski nadzornik Josip Schmoranz. Mariborsko nemstvo besni zaradi tega imenovanja, državni poslanec Malik pa poziva v „Marburger Zeitung“ k javnem napadu na namestnika in na člane deželnega šolskega sveta! To je strašno, kako daleč sega nemška kultura!

— **V „Pädagogische Zeitschrift“** (str. 44.) čitamo v listnici uredništva: „Fragen Sie die Slowenen, ob diese eine weitere Arbeit im Landtage zulassen wollen. Sagen diese in ihrer nationalen Starrköpfigkeit darauf „Nein“, so mögen die Lehrer ihre Hoffnungen bis auf weiteres begraben.“ — „Nationale Starrköpfigkeit“ imenuje glasilo „Bunda“ obrambo pičlih dosedanjih pravic štaj. Slovencev v deželnem zboru! Slovensko štajersko učiteljsvo je glede obstrukcije slov. dež. poslancev solidarno z ostalim narodom, dasi vsakdo uvidi njega težavno stališče, na eni strani odobravit obstrukcijo z narodnega stališča, na drugi pa pomagati zavlačevati izboljšanje lastnega stališča. Sicer pa upamo, da se bodo slov. dež. poslanci o priliki te poizrtvovalnosti spomnili.

— **Okrajni šolski svet celjski** je v svoji redni seji z dne 21. pret. mes. stavil predloga za namestitev učiteljskih služb v Dobrni, v Dramljah, v Libojah in pri Novi Cerkvi; dobrotnikom šolske kuhinje v Petrovčah, gg. baronu Tuthonu, veleposestniku J. Jeschou-niggu, M. Sonnenbergu in trgovcu Polaneu, se je na predlog ondojnega šolskega vodstva sklenilo izreči zahvalo; priporočale so se prošnje za podelitev starostne doklade in priporočala se je prošnja neke učiteljice za dovoljenje k omožitvi; obravnavala se je prošnja neke šole za uvedbo nerazdeljenega dopoldanskega pouka; vzelo se je na znanje poročilo o nadzorovanju deške in dekliške šole v St. Jurju; odobrilo se je več računov krajnih šolskih zakladov; urgirala se je ponovno in odločno rešitev vprašanja glede šolske stavbe za celjsko okolico itd.

— **Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic** ima letos svoj glavni zbor na Jožefovo, t. j. dne 19. marca t. l., v Celju!

— **Meščanski učitelj Alstrich** je nastopil ob drugem semestru zopet svojo službo in sicer v — Celju. Ni bil torej prestavljen, kakor je tako srčno želela „Deutsche Wacht“.

— **Zgradbo nove šole v Zalcu** je prevzel znani podjetnik Hans Jeschoung iz Arje vasi.

— **Vinarski in sadjarski tečaj za učiteljsvo** se, kakor že mnogo let sem, vrši tudi letos v marcu in juniju na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru. Izmed 20 udeležencev so se letos pripustili k temu tečaju nastopni slovenski učitelji, ozir. nadučitelji; Učar iz Kozjega, Zdolšek iz Ozlevasi; Sel iz Zreč. Brinar iz Gotoveji; Rošker iz Loke p. Žusmu; Kosi iz St. Jurja na Ščavnici in Sel iz St. Lovrenca na Dr. polju.

— **Umrla** je v ptujski bolnišnici ona 11 letna šolarica od Sv. Lovrenca v Slovenskih goricah, ki smo o nji poročali, da se ji je v šoli pri peči vnela obleka.

— **Sad nemške šole.** Z velikim pompom so bili otvorili nemško šolo pri Sv. Lenartu na Štajerskem. Vsi otroci, ki so jih zbornali skupaj, so bili poviti v frankfurtske trakove. Tulili so svoj „heil“, da je odmevalo daleč naokrog. Prvi in najvažnejši predmet v šoli je pa bil, da so nemški učitelji sejali v otroška srca sovraštvo do vsega, kar je slovensko. Otrokom so strogo prepovedali pozdravljati Slovence v slovenskem jeziku. Le s „heil“ se mora pozdravljati. Ni čudo, da so otroci zaradi take vzgoje začeli napadati svoje tovariše iz slovenske šole. Tepeži med učenci so bili tako predrzni, da so hodili napadat učence pred slovensko šolo. Tako se je razvijalo sovraštvo med učenci pod pokroviteljstvom nemških učiteljev toliko časa, da je doseglo svoj višek. Učenec iz nemške šole Anton Bela je napadel svojega bivšega součenca Franciška Nekrepa, ki je zadnji čas izstopil iz nemške šole ter se zopet vpisal na slovensko šolo. Zadal mu je z nožem smrtnonevarno poškodbo. Nemški list o tem slučaju molče kot grob. Menda se jim zdi naravno, da nemške, zlasti šulferajnske škole, vzgajajo pobijalce Slovencev. Slovenski stari naj bi vendar pomislili, kaj bo iz njihovih otrok, ako bodo obiskovali nemške šole. Nemškutarski šolar Anton Bela naj jim bo zgled!

— **Okrajna učiteljska konferenca za celjski okraj** se vrši letos dne 4. junija v celjski okoliški šoli. Dozdaj so se te konfe-

rence vršile skupno s šmarnskim okrajem, letos pa se vrše za vsak okraj zase. Pri celjski konferenci se bodo poleg drugih točk dnevnega reda reševala nastopna vprašanja: 1. Kako se naj goje telesne vaje v ljudski šoli? 2. Določitev normalnih zvezkov, ki se imajo uvesti na posameznih kategorijah ljudske šole. 3. Kako je mladino praktično navajati k varnosti?

Goriške vesti.

—g— **Pravico javnosti** je dobila za razrede I. do III. za tekoče šolsko leto 1910. dekliška šola šolskih sester Notre Dame v Gorici.

—g— **Nečuvjen škandal!** Sramota za sramoto si nakapajo slovenski klerikali. Glasovanje za laško univerzo v Trstu v goriškem deželnem zboru, glasovanje za Nemca proti naprednemu Slovincu v kranjski trgovsko-obrtni zbornici, omogočenje nastavitve nemškutarskega nadučitelja za slovenski kraj v kranjskem deželnem šolskem svetu itd. itd., kdo bi vam vse to mogel naštet! Izdajalska politika slovenskih klerikalcev gre svojo pot. Kar pa je storil goriški klerikalni dež. poslanec in dež. odbornik, deželnoosodni svetnik in dr. Gregorčičev politični hlapec, dr. Stepančič, to pa presega vse meje. Dne 20. pret. m. je zborovala v Gorici laška „Lega“. In dr. Stepančič si je menda mislil: če smo si z laškimi liberalci v deželnem zboru tako svoji, bom menda tudi na njihovo zborovanje smel. In šel je. Slovenec na zborovanje najbolj zagriženih Lahov. A izkupil jo je — in zaslužen! Z „vsiljivcem“ in „ščavo“ so ga vrgli iz dvorane. Kajpak: liberalnim Lahom so slovenski klerikalci dobrodošel privesek samo v deželnem zboru. Sramota za olikanega Slovenca, ki si gre nakopat tako narodno grdobijo! In ta dr. Stepančič je baje predsednik „Slovenske čitalnice“ v Gorici!

—g— **Roditeljski večer v Stanjelu na goriškem Krasu.** Dne 20. februarja popoldne je bil roditeljski večer pri nas. Došlo je očetov in mater čez 100. Tov. Grahli Ivan je govoril o pokvarjeni domači vzgoji in tov. Ličarjeva Franjca o materi kot vzgojiteljici. Starši so s pozornostjo in pritrjevanjem poslušali govornika in izrazili željo, naj se zopet priredi tak večer v prihodnje ter se zadovoljni razšli. Oba govora sta trajala blizu poldrugo uro.

—g— **Popravek.** V zadnjem dopisu iz Komna je treba popraviti, da je dr. Rinaldini e. kr. okrajni sodnik (ne zdravnik).

—g— **Grahovo ob Bači.** K vsoti 200 K, ki jo je sklenilo plačati „Tolminko učiteljsko društvo“ družbi sv. Cirila in Metoda za obrambni sklad, so poleg že objavljenih prispevali sledeči: Francišek Bogataj 3 K, Albert Ivančič 2 K, Vilma Bogataj 3 K, Fani Stres 3 K, Josip Rakovšek 3 K, Katica Brezavšek 2 K, Ljudmila Gerželj 3 K, Marija Pleško 2 K, Ivan Matelič 3 K, Julij Kogoj 2 K, Jožef Močnik 3 K, Berta Pavliček 2 K, Anton Miklavž 3 K in Jevšek Gizela 5 K. — Do sedaj je nabranih 89 K 70 h, katero vsoto je daroval 32 članov. Ako bi se odzvali tudi izostali člani, ki jih je nad polovica, bi imeli že vso potrebno vsoto. Prosim! Denarničar.

Istrske vesti.

—i— **S prosveto k svobodi!** Približala se je doba, ko bo treba osnovati v našem narodu v Istri čim več ljudskih knjižnic. Ali z druge strani opazimo z ozirom na stroške, ki so združeni z osnovanjem poedine ljudske knjižnice, da bo za nedej uspešnejše delovanje, ako se osnuje potovalna ljudska knjižnica. Zato namerava akademsko ferialno društvo „Istra“ poleg ljudskih knjižnic v poedinih krajih urediti potovalno knjižnico. Za osnovanjem in delovanjem ljudskih knjižnic bi moglo največ storiti naše dično učiteljsko ter se nadejamo, da bo tudi ono vsestransko podpiralo to našo namero. Ob vprašanju potovalnih knjižnic sprejema seveda podpisano društvo rado vsak svet in vsako pomoč, ker tu se more vsakdo pridružiti, kdor je voljan delati na narodnem polju. Koliko nahajamo odziva v naši javnosti, kažejo sledeči prispevki: Dr. Gj. Červar 50 K, Opčina Kastav 20 K, Dr. I. Poščić, I. Matejčič po 10 K, J. Kuhar, J. Miran, A. Priskić, M. Vahar, L. Tomašić, P. Tomašić, N. Fiamin po 5 K, M. Stanger, V. Emin-Car, M. Tomašić, Dr. A. Grgurina, Dr. E. Perčić, Dr. A. Mandić, Dr. J. Landr po 3 K, Dr. J. Pečarič, Ed. Baša, A. Ujčić, A. Trtanj, V. Tomašić, J. Ferlan, Jak. Slosar, Oskar Stanger, E. Bačić, Fr. Ambrožić, M. Trinajstić, J. Medanić, N. Krmpotić, Dr. A. Kraljić, Josip Stanger, Ivo Grgurina, Stj. Vlodisković po 2 K. Vsem darovateljem se najtopleje zahvaljuje — Hrv.-slov. akad. fer. društvo „Istra“.

Tržaške vesti.

—t— **Na državnih nemških šolah** v Trstu so še vedno stare razmere, tudi tozadevna interpelacija d-ž. posl. dr. Rybača ni imela zaželenih posledic. Ni dolgo temu, ko je v nekem razredu dekliške meščanske šole na Piazzia Lipsia neka učiteljica ženskih ročnih del nahnula slovenske učenke, ki so med sabo govorile v svojem materinem jeziku, da se tu ne sme govoriti slovenski, ampak le nemški ali laški; kdor pa hoče slovenski govoriti, ta naj gre v Ljubljano! — Na ravno tisti šoli uči

slovenščino neka gospa Polh, ki je sicer rojena Slovenka, a se čuti sedaj menda hčer Germanije. V slovenski uri zmerja učenke v nemškem jeziku, uči pa tako zanimivo, da je v začetku drugega semestra tekočega šolskega leta več deklic izostalo, ker se pač pri učiteljici, ki svojih učenk ne more okregati v tistem jeziku, ki bi ga jih morala učiti, ne more pričakovati posebnih uspehov v učenju tega jezika. Hčerke deželnega poslanca Pertota, ki gotovo tudi nekaj umejo o pouku materinega jezika, so tudi zapustile ta predmet. Nu, tega pa menda ne bo nihče trdil, da so storile to zaradi tega, ker so se v šoli preveč slovenščine naučile; ampak, ker se je bilo bati, da bi po takem pouku v slovenščini še nazadovale v znanju tega jezika. Vprašamo samo to: Koliko časa bo še trajalo to pedagoško šušmarstvo, koliko časa bo vodja Stolz še imel moč, da podrejeno mu učiteljsvo podpira v zanemarjanju našega jezika? Ali res ni nobene metle na namestništvo, ki bi to prevzetno gospodo spravila v red? Čakamo odgovora!

—t— **Odsek za ljudska predavanja** izvrstno izpolnjuje svojo nalogo. Predavanja se vrše v mestu in okolici, in na stotine vedo željnega občinstva jih obiskuje. Tako je prav!

Splošni vestnik.

Slovenski in nemški učitelji za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Te dni so se vršile na Dunaju konference med zastopniki nemškega in slovenskega učiteljskega gleda korakov, ki bi jih bilo treba napraviti, da se izboljša gmotni položaj avstrijskega učiteljskega. Na teh posvetovanjih so se zedinili za zahtevo, naj se učiteljske plače uredi tako, da bodo odgovarjale plačam državnih uradnikov v zadnjih štirih činovnih razredih. Glede prispevkov države k sanaciji deželnih financ so bila mnenja učiteljsva različna. Nemški učitelji so se zavzemali za resolucijo, naj država prevzame 50 odstotkov vseh deželnih šolskih bremen, dočim so se Slovani izrekli za to, naj država prevzame samo 50 odstotkov učiteljskih plač. Končno se je doseglo tudi v tem vprašanju soglasje. Zastopniki slovenskega učiteljskega so namreč izjavili, da se bo tudi slovenska učiteljska zveza pridružila zahtevi nemškega učiteljskega. Pripominjamo, da šteje „Deutsch-österreichischer Lehrerbund“ 20.000, „Zveza slovenskih učiteljev“ pa 25.000 članov. Zastopniki teh učiteljskih organizacij se bodo obrnili s svojimi zahtevami na vlado in na posamezne parlamentarne stranke.

Slovenski gospodarski kongres v Ljubljani. Dne 13. in 14. avgusta t. l. se vrši v Ljubljani slovenski gospodarski kongres.

Popravek. V razpisu e. kr. mestnega šolskega sveta v Ljubljani z dne 11. svečana 1910 se mora glasiti rok za vlaganje prošnji namesto do 31. marca 1910 pravilno do 15. marca 1910.

Splošni katoliški ženski shod se vrši od 27. marca do 2. aprila t. l. na Dunaju.

V. J. Havilček a bratr v Podčrbradeh (Češko), slavnoznani leta 1887 založeni izvozni dom modnega in platnenega blaga, pošilja na zahtevo novo sestavljeno zbirko novosti, spomladnih in letnih, modnega blaga in sukna za dame in gospode, blaga za kostume, obleke in bluze, najboljšega zefira, priznane najboljšega platna, opreme za neveste, najizvrstnejih damastov, raznih tkanin, namiznih in kavinskih garnitur, brisač, robcev itd. Priporočamo to reelno in solidno češko podjetje najtopleje učiteljsvu. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorce brezplačno.

Popravek. V članek „O možitvi tržaških učiteljic“ se je urinilo nekaj smisel motečih napak. Popravilo je takole: Tov. Sabadniovca je izjavila: Res je, da je mnogo učiteljic med nami — in med njimi morda tudi ona sama — ki bi ne hotele in drugih, ki bi ne mogle dalje služiti v slučaju možitve itd. — Tretja točka resolucije g. Gregoričeve se mora glasiti: Ako pa slavnj magistrat iz enega ali drugega uzroka preferira odpraviti celibat, naj ga le odpravi in le onim učiteljicam, ki bi ne hotele ali ne mogle dalje služiti, naj bi se nakazalo in izplačevalo v mesečnih obrokih določeno odškodnino, kar bi ne bila sicer penzija, ali vendar nekaj podobnega.

Razgled po šolskem svetu.

— **Hrvaška tehnika v Zagrebu.** Hrvaški rodoljub dr. Juraj Žerjavić je daroval 200.000 K za ustanovitev hrvaške tehnike v Zagrebu. To je dalo povod, da so merodajni krogi jeli resno proučevati to vprašanje, in kakor javljajo sedaj hrvaški listi, je stvar že v toliko dozorela, da se hrvaška tehnika otvori že meseca decembra t. l. Ta tehnika bo tudi velikega pomena za Slovence, ker bodo izpti, položeni na hrvaški tehniki, veljali tudi v Avstriji.

— **Reaktivirana** bodeta zagrebška vseučiliška profesorja Manojlović in dr. Šurmin, ki ju je Rauch odstavil.

— **Srbska akademija** v Beogradu je izbrala na svojem obćnem zboru dne 16. pr. m. profesorja dr. Karla Štreklja na graški univerzi svojim rednim članom.

— **Gospa Curie**, soproga znamenitega, nedavno umrlega francoskega kemika in sama

profesorica na pariški univerzi, je napravila desetino miligramov folonija, snovi, ki več tisočkrat redkejša od radija. Folonij je jako radioaktiven, bolj nego radij, zato bo tudi v zdravstvu igral veliko ulogo.

Raznoterosti.

× **Sola za krotenje zveri.** Pariški institut za zoološko psihologijo, ki je podpiran od mesta, je prišel do zanimivega sklepa. Hoče namreč odpreti posebno šolo za krotenje zverine. Učiteljske sile bodo sestavljene večidel iz učenjakov, pa tudi iz bivših krotilev iz cirkusov in menažerij. Misli se na to, da bi se roparske živali kakor leve, tigre, leoparda, hijene, medvede itd. krotilo samo potom psihološki vplivanja. Na krotenju naj bi ostala vsaka zunanja sila in menijo, da se more tudi na ta način priti do povolnih rezultatov. Zveri bodo transportirane iz poleg ležečega zoološkega vrta v zgoraj omenjeno šolsko poslopje, kjer se prične že dlje časa nameravana psihološka dresura. Pričakuje se z veliko radovednostjo uspehov potom take metode.

Kako so večkrat veliki ljudje raztreseni. Znanih je prav mnogo primerov, kako so bili večkrat veliki ljudje, genialni po svojih delih, raztreseni. Italijanski učenjak Lombroso pripoveduje, da se pri velikih učenjakih in genialnih ljudeh vobče poraja neka majhna duševna bolezen (amnezija) in naveda za to nekaj primerov. Da kdo namesto, da bi potrosil papir s peskom, ga polije s črnim, — to je navadna stvar. Taka pozabljivost je premajhna, da bi koga nazvali zaradi tega za učenjaka. Znana je tudi zgodba o profesorju, ki je mimo obzidanega vrta prišel do železnih ograjstih vrat in tamkaj gledal skozi ključavnico na vrt, ker je mislil že prej, da v obzidan vrt ne bo mogel gledati drugače nego skozi ključavnico. Slavnj Newton je nekoč, kakor izpričuje Breve-to, začel si tlačiti pipo s prstom svoje nečakinje, ki je ravno sedla zraven njega. Učeni Rele je razlagal svoje ideje na dolgo in široko, ali je vselej na koncu pristavil: „Toda to je moja skrivnost, ki je ne odkrijem nikomur.“ Nekoč je tolmačil svoj eksperiment z besedami: „Ali vidite, gospoda, ta kotel na oglju? Ako bi le za trenutek nehal mešati, pa bi se zgodila eksplozija, da bi mi vsi odleteli v zrak.“ In pri vsem tem je pozabil na mešanje in res se je zgodila nevarna eksplozija. V globoke misli zatopljen sloviti Amper ni opazil, da mu je ušel konj, ki ga je on vodil za uздо. Vladika Mister je imel navado, da je vselej, kadar je šel z doma, pripel na vrata listek: „Gospodarja ni doma.“ Nekoč se je vrnil, prečital na vratih, da gospodarja ni doma in rekel: „No, zdaj moram pa še tega čakati“ in stal je pred vrati, dokler ni dočkal svoje lastne vrnitve. Zopet neki veliki matematik pa je za čel na zadnji del voza pisati neko formulo, pri čemer so voz odpeljali, on pa je tekel za njim, dokler ni dovršil formule. O nekem botaniku govore (pa to bo najbrž pretirano), da je nekoč, ko se je imel odpeljati, posadil svojega lepega konja na sedež v kočiji, sam se je pa vpregel in vlekel voz. Treba bi bilo še, da bi bil pri prvi gostilni, — da bi bila stvar bolj verjetna — šel gospod profesor v hlev, konj pa v sobo.

× **Povest o dveh ženah iz porušene Mesine.** Pri velikem predlanskem potresu v Mesini je srečno ušel smrti meščan Scaringi, dočim so podrtine zasipale njegovo mlado ženo. Scaringi je nekaj časa objokoval njeno smrt, a se je brzo potolažil in se iznova oženil s krasnim dekletom iz nanovo rojene Mesine. Te dni pa potrkna na Scaringijeve vrata tuja, čedno oblečena ženska. Ko je Scaringi odprl vrata mu pade okrog vrata njegova prejšnja — žena. Ruski junaški mornarji so nesrečnico brez Scaringijevega znanja rešili izpod razvalin in jo odpeljali na Rusko v bolnišnico, kjer je polagoma popolnoma ozdravila. Scaringi, ki je tako naglo pozabil na svojo bivšo — živo ženko, bo imel sedaj precej sitnosti.

× **Starec na smrtni postelji morilec.** V Remesu na Francoskem se je zgodila nedavno velika tragedija. Bogati posestnik Taugard, 70 letni starec, je ležal že več tednov na smrtni postelji. Popoldne usodnega dne je zdravnik sporočil domačinom, da bolnik ne bo doživel prihodnjega jutra. Pri bolniku je ostala sama služkinja Marija Girard. Hipoma pa se je bolnik v postelji zbral, oči so mu bliskale in začel je kričati: „V sobi je maček, moram ga ustreliti!“ Služkinji se je za hip posrečilo pomiriti bolnika, toda kmalu nato se je zaslislal iz bolnikove sobe strel Hlapec je tekel v sobo ter zagledal bolnika stali na postelji s puško v roki, dočim je služkinja ležala v svoji krvi na tleh. Hlapec je hotel priskočiti služkinji na pomoč, toda bolnik je zavpil: „Ne bližaj se, sicer streljam!“ Hlapec je zbežal ter naznanil stvar domačinom. Med tem se je bolnik zaklenil ter se postavil s puško k oknu, grozeč vsakemu, ki bi hotel priti v sobo, da ga ustrelj. Zbralo se je mnogo ljudi pred hišo. Županu se je posrečilo, da je udril s policijo v sobo ter razorožil bolnika. Spravili so ga v posteljo. A kmalu nato je umrl. Služkinja je umrla med prenosom v bolnišnico.

× **Črnci v Ameriki.** V Severni Ameriki je 10 milijonov črncev in ti posedujejo glasom najnovejših statističnih podatkov 490 mil.

dolarjev, 400.000 črncev ima lastne hiše, 42 je bankirjev, 7690 delavcev, 4000 natakarjev, 444 brivcev, 13 hotelirjev in le malo jih pripada akademskemu krogom. 56 odstotkov jih zna pisati in čitati.

× **Parlament v cerkvi.** Neki angleški poslanec — znan kot govornik — je šel v cerkev, sedel v stol in zaspal. Gotovo je sanjal o kaki debati v angleškem parlamentu, ker je kar hipno vstal in zavpil: „Dvomim, da smo sklepni, in zahtevam, da se presteje navzoča.“ Ali so gledali duhovnik in verniki! Njegov predlog je seveda propadel.

× **Plače delavcev na Japonskem** so jako nizke. Srednje plače v tvornicah bombaža v tokijski pokrajini znašajo n. pr. 74 stotink za moške in 70 stot. za ženske. V drugih pokrajinah ni plača večja nego 50 stot. za moške in 30 stot. za ženske. V Osaki je srednja plača 55 in 30 stot.

Listnica uredništva.

F. S. v L.: Prihodnjič. — Na Kras: Danes teden gotovo! — Na Stajersko: Prihodnjič. — D.: kako si to mislite o disciplinarnem zakonu? To je v prvi vrsti naloga deželnih zborov. Izjavite se natančneje! — Drugo danes teden. Pozdrav!

52—8

Pa kaj se to pravi,
Če trebih boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost	liter K 2-40
Kabinetna kakovost	4-80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Najnižje cene.

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikuš
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg.

52—5

Lak za šolske table

črn in medel

: Olje proti prahu :
priznано najboljšo prodaja

Adolf Hauptmann
v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv,
firnežev, lakov in steklarskega kleja.
Zahtevajte cenike! 52—2